

بسم تعالی

کاری از: مومن محمدسلطانی-شهرستان مهاباد

درسنامه ی درس چهارم-عربی نهم

در درس قبل خواندیم که برای ساختن فعل امر، به فعل مضارع نیاز داریم. در درس قبل با نحوه ی ساختن فعل امرِ دوم شخص مفرد (تو) (انْتَ، انْتِ) آشنا شدیم. حال در این درس چهار ساختار دیگر آن یعنی دو مثنی (انْتُمَا، انْتُمَا) و دو جمع (انْتُمْ، انْتُنَّ) را یاد می گیریم.

یادآوری: چگونه فعل امر بسازیم؟

باید دانست که فعل امر از فعل مضارع ساخته می شود. برای اینکه فعل امر را بسازیم باید دو کار بر روی فعل مضارع انجام دهیم.

اول اینکه: حرف مضارعه (ت) از اول فعل مضارع حذف می شود و بجای آن «أ» یا «إ» می آید. اگر دومین حرف اصلی فعل (عین الفعل) مضارع، ضمه «ة» باشد، «أ» می آوریم و اگر عین الفعل کسره «ِ» یا فتحه «َ» باشد، «إ» می آوریم.

دوم اینکه: اگر آخر فعل مضارع ضمه «ة» داشته باشد حذف می شود و بجای آن ساکن «ة» می گذاریم و اگر آخر فعل مضارع «ن» باشد، آن را حذف می کنیم.

ساخت فعل امر برای مثنی مذکر و مونث مخاطب (شما دو نفر) (انتما، انتما):

فعل مضارع: انتما تَفْعَلَانِ (شما دو نفر انجام می دهید) (مذکر و مونث)

ابتدا حرف مضارعه (ت) از اول فعل مضارع حذف می شود و بجای آن «أ» یا «إ» می آید. اگر دومین حرف اصلی فعل (عین الفعل) مضارع، ضمه «ة» باشد، «أ» می آوریم و اگر عین الفعل کسره «ِ» یا فتحه «َ» باشد، «إ» می آوریم.

دوم اینکه: اگر آخر فعل مضارع ضمه «ة» داشته باشد حذف می شود و بجای آن ساکن «ة» می گذاریم و اگر آخر فعل مضارع «ن» باشد، آن را حذف می کنیم: (در اینجا «ن» دارد پس حذف میشود)

فعل امر: اِفْعَلَا (انجام بدهید)

ساخت فعل امر برای جمع مذکر مخاطب (شما چند نفر) (اتم):

فعل مضارع: اتم تَفْعَلُونَ (شما انجام می دهید)

ابتدا حرف مضارعه (ت) از اول فعل مضارع حذف می شود و بجای آن «أ» یا «إ» می آید. اگر دومین حرف اصلی فعل (عین الفعل) مضارع، ضمه «ة» باشد، «أ» می آوریم و اگر عین الفعل کسره «ِ» یا فتحه «َ» باشد، «إ» می آوریم.

دوم اینکه: اگر آخر فعل مضارع ضمه «ة» داشته باشد حذف می شود و بجای آن ساکن «ة» می گذاریم و اگر آخر فعل مضارع «ن» باشد، آن را حذف می کنیم: (در اینجا «ن» دارد پس حذف میشود)

فعل امر: اَفْعَلُوا

بعد از آن که «ن» در آخر جمع مذکر حذف شد، بجای آن یک «ا» می گذاریم که خوانده نمی شود.

ساخت فعل امر برای جمع مونث مخاطب (شما چند نفر) (اتنَّ):

فعل مضارع: اتنَّ تَفْعَلْنَ (شما انجام می دهید)

ابتدا حرف مضارعه (ت) از اول فعل مضارع حذف می شود و بجای آن «أ» یا «إ» می آید. اگر دومین حرف اصلی فعل (عین الفعل) مضارع، ضمه «ة» باشد، «أ» می آوریم و اگر عین الفعل کسره «ِ» یا فتحه «َ» باشد، «إ» می آوریم.

دوم اینکه: اگر آخر فعل مضارع ضمه «ة» داشته باشد حذف می شود و بجای آن ساکن «ة» می گذاریم و اگر آخر فعل مضارع «ن» باشد، آن را حذف می کنیم:

فعل امر: اَفْعَلْنَ (انجام بدهید)

یک نکته: به «ن» که در آخر جمع مونث است کاری نداریم و نمی توانیم آن را حذف کنیم!

خلاصه قواعد:

انجام بدهید	إفْعَلَا	فعل امر	انجام می دهید	تَفْعَلَانِ	فعل مضارع (مثنی مذکر)
انجام بدهید	إفْعَلَا	فعل امر	انجام می دهید	تَفْعَلَانِ	فعل مضارع (مثنی مؤنث)
انجام بدهید	إفْعَلُوا	فعل امر	انجام می دهید	تَفْعَلُونَ	فعل مضارع (جمع مذکر)
انجام بدهید	إفْعَلْنَ	فعل امر	انجام می دهید	تَفْعَلْنَ	فعل مضارع (جمع مؤنث)

همانطور که میبینید «ن» در آخر مثنی مذکر و مؤنث و جمع مذکر حذف شده اما «ن» جمع مؤنث قابل حذف کردن نیست.